

Глобальна місія НАТО та відданість альянсу ліберально-демократичним цінностям у ХХІ ст.

Досліджено провідні сучасні доктрини реформування НАТО; проаналізовано характер критичних зауважень даних доктрин на адресу цього альянсу; окреслено та класифіковано методологічні підходи доктрин до проблеми реформування НАТО; встановлено їх відповідність нормативним канонам ліберальної демократії.

Ключові слова: Північноатлантичний альянс (НАТО), «холодна війна», глобальна безпека, геополітика, гегемонія, ліберальна демократія.

Дослідження проблем трансформації влади в сучасній Україні передбачає адекватне уявлення політикуму та наукового співтовариства про особливості функціонування системи глобального управління, ролі та місця у цьому процесі Північноатлантичного альянсу (НАТО). У загальному вигляді проблема полягає в тому, що свого часу в рамках ліберальної ідеології виникло та розвилось вчення про встановлення «світової гармонії» та «вічного миру» на шляхах створення різноманітних уповноважених наднаціональних органів управління («світового уряду»), яке в другій половині ХХ ст. почало відігравати помітну роль і частково було інституціалізовано у вигляді НАТО. Водночас питання про відповідність сучасного НАТО канонам ліберальної ідеології, перспективи реформування цієї організації в напрямку її подальшої демократизації залишаються невизначеними та малодослідженими.

Деякі аспекти даної проблеми у своїх наукових працях висвітлювали такі діячі, як Зб. Бжезінський, М. Делягін, Ф. Закарія, М. Злобін, Г. Кіссінджер, О. Панарін, О. Тоффлер, Ф. Фукуяма, С. Хантінгтон, В. Хаттон та інші, однак вказані дослідники розглядали лише певні аспекти зазначеного питання, уникаючи широкого науково-критичного погляду на загальний стан проблеми.

Таким чином, завдання статті – визначити провідні сучасні доктрини реформування НАТО; проаналізувати характер критичних зауважень даних доктрин на адресу цього альянсу; окреслити та класифікувати методологічні підходи доктрин до проблеми реформування НАТО; встановити їх відповідність нормативним канонам ліберальної демократії.

Після падіння «залізної завіси», декомунізації Європи та скасування Варшавського договору НАТО взяло курс на розширення своїх рядів за рахунок прийняття нових європейських країн. У 1999 р. число членів

блоку збільшилося до 19 за рахунок Угорщини, Польщі та Чехії, а п'ять років по тому досягло 26 – після вступу в організацію семи молодих демократій Центральної та Східної Європи. Однак майбутнє блоку виявилось предметом найгостріших дискусій серед політиків і вчених, що умовно розділилися на табори «голубів» та «яструбів». З одного боку, відзначали «голуби», первісна місія НАТО виявилася вичерпаною за фактом встановлення в об'єднаній Європі ліберально-демократичних режимів і усунення безпосередньої військової загрози з боку колишніх комуністичних країн. Отже, альянс повинен або саморозпуститися, або зберегтися в якості локального оборонного союзу. З іншого боку, НАТО довело, наполягали «яструби», що є одним із найбільш ефективних західних інститутів періоду «холодної війни» і, отже, в умовах посилення західних гегемоністських устремлень і глобалізації всіх сфер суспільних відносин повинне трансформуватися в систему глобальної безпеки, що відстоює інтереси своїх членів, які згодом також стануть глобальними. У цій ситуації терористичні акти 11 вересня 2001 р. внесли істотні корективи, загостривши дискусію й одночасно підсиливши аргументи «яструбів».

Слід зазначити, що досить значне число експертів скептично ставляться до розширення місії НАТО в сучасному світі, посиляючись як на протиріччя такого підходу до декларованого провідними країнами вектору демократизації міжнародного процесу, так і на обмеженість сил цього військового блоку для виконання завдань глобального керування. Більшою мірою подібний підхід характерний для європейських і російських аналітиків.

Наприклад, іспанський дослідник Р. Поч вважає, що європейцям треба розпустити НАТО, оскільки ЄС необхідна військова структура, повністю незалежна від Сполучених Штатів і спрямована на рішення завдань, зовсім відмінних від тих, які Пентагон визначає як основні проблеми безпеки теперішнього часу. На його думку, сучасна Європа являє собою союз постімперських держав, які вибирають «м'яку владу», засновану на дипломатії, переконанні й згоді. Отже, такому союзу нема чого підтримувати альянс, що відстоює «панування США та їхні геостратегічні імперативи», оскільки, коли «поліцейський стає вище норм, він перетворюється на хулігана». Функції ж «глобального поліцейського», відзначає іспанець, повинні бути делеговані ООН і підкорятися міжнародним законам[1].

Канадський політолог Дж. Етлі вважає, що після 1991 р. були створені оптимальні обставини для розпуску НАТО як організації, що виконала свою історичну місію стримування військової експансії СРСР і прокомуністичних сил у Західній Європі шляхом фактичної окупації американцями ряду європейських країн. Сьогодні, відзначає дослідник, у більшості європейських країн НАТО вважається пережитком минулого – насамперед тому, що збройний напад з боку Росії є малоімовірним, а також через те, що Євросоюз прагне до володіння власним незалежним військовим потенціалом, котрий дозволив би йому звільнитися від опіки Сполучених Штатів. Однак після подій 11 вересня 2001 р. США активізували геополітичну гру на поразку російських національних інтересів (шляхом розширення блоку й кола його сателітів, а також новою географією військових баз), чим вивели НАТО на новий рівень військово-політичної конфронтації з уже декомунізованою Росією. «Якщо ми хочемо уникнути третьої світової війни, – заявляє Дж. Етлі, – то першим кроком на шляху до цього повинне стати скасування НАТО. Це

мінімізує цілком обґрунтовані побоювання Росії щодо чергового нападу з боку Заходу»[2].

Британець Т. Ройл також виражає стурбованість тим, що після терактів 2001 р. народився однобічний і відособлений підхід США до рішення проблем міжнародної й національної безпеки, що не враховує відродження Росії в якості геополітичного гравця. В нових умовах посилення ролі НАТО в рішенні міжнародних проблем, відзначає він, може привести до нової гонки озброєнь і повернення риторики часів «холодної війни», в чому не зацікавлені провідні європейські держави[3].

Крім того, відзначає інший британський дослідник – Дж. Замуелі, складається парадоксальна ситуація, коли флагман ліберальної демократії – США ставлять своєю метою досягнення світової гегемонії, а державою, що виступає за непорушність міжнародного права, є авторитарна Росія. І саме РФ у цей час «є втіленням надії всіх націй, що – якими б маленькими вони не були – вони зуміють вижити як незалежні суверенні держави»[4].

Їхній співвітчизник Р. Харві, моделюючи картину нового світу ХХІ ст., відзначає, що домінуючими суб'єктами встановлення й підтримки нового світового порядку будуть виступати США, ЄС, Японія й Росія, які «будуть зобов'язані взяти на себе відповідальність за реалізацію певного «погодженого «плану Маршалла» стосовно тих 3/4 світу, що мають статус слабо розвинених країн та знаходяться поза процесу глобалізації». Відповідно, НАТО, що не включає у свій склад перелічені країни та ще декілька периферійних державних утворень, не зможе впоратися із глобальною місією.

Р. Харві з усією визначеністю підкреслює, що вже в найближчому майбутньому «тягар Америки як єдиної світової мегадержави стане нестерпним, якщо не розділити його з європейськими та азійськими партнерами». Він пропонує розпустити НАТО і замінити його так називаним «альянсом в ім'я миру» за участю вищевказаних країн, що допомогло б зберегти існуючий військовий потенціал і легітимізувати його використання в очах усього населення планети[5, с.332-334].

Ключовою проблемою сучасного НАТО, на думку французького міжнародника Д. Муазі, є не стільки фактичне розширення зони відповідальності організації, скільки втрата моральної переваги Сполученими Штатами. В уяві європейців Америка «відтепер скоріше асоціюється з рабством, ніж з волею». Захід, створюючи в сучасних умовах міжнародні інститути, не може ефективно діяти, не враховуючи думки таких держав, як Китай, Індія, Бразилія та Росія, що разом із країнами НАТО могли б утворити «альянс із підтримкою стабільності»[6].

Постійний представник США в Європейському Союзі Б. Грей також виявив надзвичайну вразливість НАТО в сфері вирішування питань глобального характеру. Наприклад, альянс залишається вкрай безпомічним, розв'язуючи економічні проблеми окупованих територій (Афганістан), і потребує підтримки інших міжнародних інститутів. Послабляє НАТО і його нездатність гарантувати своїми владними інструментами підтримку необхідного рівня бюджетного фінансування. Окрема проблема – відсутність чіткого механізму узгодження дій у військовій сфері між США, ЄС і НАТО. Сукупність цих та інших факторів послаблює блок і змушує чекати появи «нових стійких альтернативних структур» у сфері міжнародної безпеки, здатних перебороти суперечливість і обмеженість альянсу[7].

Колишній міністр закордонних справ Великобританії Д. Девіс також відзначає падіння ефективності НАТО. Після того як блок почав вести бойові дії за межами природної зони інтересів ЄС (в Афганістані) і продовжив розширення своїх кордонів у східному напрямку, альянс гостро відчув недостачу сил і втрату внутрішньої згуртованості своїх членів. Колись найбільш успішна міжнародна організація з підтримки миру в Європі, втративши свою первісну функцію, виявилася під загрозою паралічу й «терміново має потребу в перегляді амбіцій»[8].

Подібну точку зору має і колишній глава Європейського оборонного агентства Н. Уїтні, який вважає, що НАТО більше не забезпечує надійної основи для трансатлантичних відносин з питань безпеки в силу вичерпаності первісних завдань альянсу. В подальшому європейці повинні виступати учасниками системи глобальної безпеки тільки в якості самостійної колективної сили, прив'язаної до ЄС. І завдання США, наполягає дипломат, полягає не в перешкоджанні цьому процесу, а його стимулюванні – «підштовхуванні ЄС до прийняття свого рівня відповідальності»[9].

Надзвичайно насторожене ставлення до НАТО має російський політик. Наприклад, С. Караганов констатує, що спроба Північноатлантичного альянсу трансформуватися в інститут глобального військового впливу чревата величезними геополітичними ризиками. Росія, Китай і країни Близького Сходу, не інтегровані до подібного союзу, зможуть витримати подальше розширення НАТО, однак будуть змушені створювати свої антизахідні союзи, що в цілому не приведе до зміцнення світової стабільності[10]. На думку російського аналітика, НАТО ввійшло в системну кризу, багато в чому пов'язану з тим, що в 90-і роки минулого століття «альянсу реально було нема чого робити». Тому кращим рішенням для організації залишається консервація ситуації, а не радикальна трансформація завдань, сфери відповідальності та персонального складу членів[11].

Однак більшість американських та ряд європейських політиків і політологів більш оптимістично оцінюють перспективи НАТО й призивають до трансформації блоку з оборонного союзу в універсальний інститут глобального військового впливу й безпеки. Визнаючи наявність системної кризи альянсу, викликаній відсутністю єдності між членами блоку в питанні розширення його зони відповідальності (як помітив Г. Кіссінджер, найнебезпечнішої кризи всередині НАТО з моменту його існування[12]), вони, проте, бачать вихід у подальшому нарощуванні функцій і повноважень НАТО аж до виконання їм на перспективу завдань загальнопланетарного масштабу. Обговорюючи концепцію трансформації НАТО, його Державний секретар Дж. Робертсон у 2003 р. сформулював основні виклики світовому порядку, на які оновлений альянс повинен мати змогу відреагувати. Серед них – захист від світового тероризму, подолання наслідків розпаду держав і розповзання зброї масового ураження[13]. Відповідно, для виконання цих завдань як мінімум на першому етапі альянсу треба вийти зі свого євроатлантичного формату, посиливши партнерство з такими союзними державами, як Японія, Південна Корея та Нова Зеландія[14].

Один із найбільш колоритних європейських адептів глобалізації НАТО, колишній міністр оборони Німеччини Р. Шарпінг виявляє три підтвердження того, що альянсу в ХХІ ст. потрібні нові можливості й більша рішучість у прийнятті рішень, а Європі варто всіляко підтримувати

ці зусилля. По-перше, сучасна політика безпеки враховує, що економічні й екологічні кризи, ненависть і фанатизм, породжені низьким рівнем розвитку економіки й освіти, та розпач із приводу свого власного становища можуть швидко приводити до збройних конфліктів. Тому всеосяжні превентивні заходи щодо запобігання кризам, а також всеосяжна політика безпеки повинні стати складовою частиною стратегічної концепції НАТО; по-друге, у Європі є лише один варіант – багатонаціональний. Будь-яка європейська держава, окремо взята, – занадто мала, аби забезпечувати безпеку. Лише в складі НАТО Європа може гідно зустріти виклики нового часу: асиметричні погрози на віддалених плацдармах між колишніми контрагентами в конфлікті Схід – Захід, потрапляння зброї масового знищення у вогнища регіональних конфліктів, глобалізацію міжнародного тероризму; по-третє, краще звернути увагу на джерела кризи й конфлікту, ніж чекати, поки шквал їхніх наслідків досягне своєї власної території. Це припускає практично необмежене розширення географії участі НАТО з урахуванням існуючих та імовірнісних викликів[15].

Колишній міністр Великобританії по справах Європи лейборист Д. Макшейн активно закликає Старий Світ підтримати проект глобалізації Північноатлантичного альянсу і його трансформації в «НАТОландію» – угруповання «найбагатших, найбільш високоосвічених і найбільш надійно захищених людей на планеті». Політик закликає позначити границі нового євроатлантичного співтовариства, які об'єднають США, Канаду й більшу частину європейських держав, як тих, що входять до ЄС, так і тих, що не є його членами. «НАТОландія» простиратиметься від Чорного моря до Тихого океану, включаючи у свій склад більше мільярда чоловік з Австралії, Європи, Японії, Туреччини, Південної Кореї й США. «Всі вони житимуть у рамках закону, маючи демократичне право міняти своїх правителів. У цьому співтоваристві націй ЗМІ будуть вільні, люди зможуть їздити туди, куди захочуть, говорити й писати те, що хочуть, дивитися те, що їм подобається, і завжди мати у своєму розпорядженні юриста, здатного захистити їх у біді». Така «НАТОландія», упевнений Д. Макшейн, зніме протистояння США і Європи; зможе захистити вільну торгівлю й переборювати китайський меркантилізм; протистояти фанатикам ісламського джихада, одночасно «поважаючи релігію й дотримуючись принципу поділу віри й політики в усьому світі»[16].

Активним прихильником посилення ролі НАТО в сучасному світі виступають американські неоконсерватори. Як відзначає представник цих кіл Р. Каплан, «коли ми зіштовхуємося з можливим початком «тихоокеанського століття», у якому Китай перетвориться на велику державу, а також з посиленням впливу Росії на всій території Євразії, ми просто зобов'язані вважати американсько-європейський альянс гострою необхідністю й велінням часу».

В останні роки коло завдань НАТО поступово розширювалося. Від одностороннього завдання із захисту європейських рубежів альянс перейшов до активної участі в розв'язуванні глобальних проблем тероризму, порушення прав людини, до налагодження військового співробітництва з демократіями, що зароджуються, забезпечення енергетичної безпеки, боротьби з поширенням ядерної зброї й спалахами хаосу. Зміна кола завдань, зрозуміло, зажадала зміни структури цієї організації й створення сил швидкого реагування замість традиційних громіздких піхотних частин і з'єднань. Однак, відзначає Р. Каплан, навіть не маючи узаконених сил швидкого реагування, цей блок за всіма міжнародними мірками «являє

собою добре змазану й безперебійно працюючу військово-політичну машину Заходу, система керування в якій відточена шістьма десятиліттями існування альянсу». І машина ця, стверджує політолог, «набагато переверщує все те, що може надати Організація Об'єднаних Націй». Крім того, важливим достоїнством альянсу в очах американців є той факт, що завдяки своїм можливостям брати участь у надзвичайних гуманітарних операціях на значному віддаленні НАТО, як і раніше, «виступає в якості глобальної поліцейської сили на чолі зі Сполученими Штатами, звільняючи в той же час американських військових від необхідності виконувати такі завдання самотужки» [17].

Вкрай активну позицію в питанні про необхідність глобалізувати характер Північноатлантичного альянсу займає координатор від США в натовському Комітеті з питань Східної Європи й Росії А. Строс. Розшифровуючи девіз Ризького саміту блоку (2006 р.) – «NATO Going Global» («НАТО стає глобальним»), він констатує, що ця доктрина означає: 1) включення до складу НАТО не всіх демократій (як пропонують деякі утопісти-романтики), а лише тих, які підійдуть як члени історичного атлантичного угруповання; запрошення промислових демократій, які вже значною мірою являють собою єдине співтовариство. Зокрема, це Австралія й Нова Зеландія, які входять в атлантичні союзи з 1917 р., і Японія й Південна Корея, що протягом десятиліть були союзниками США та НАТО. У довгостроковій перспективі це угруповання гіпотетично може розширитись ще більше за рахунок включення у свій склад всіх ліберальних демократій; 2) вихід НАТО за межі свого географічного простору, що перебуває на двох узбережжях Північної Атлантики. Визнання того, що завдання, виконання якого може бути доручено НАТО, може перебувати в будь-якому місці; 3) посилення співробітництва НАТО з ООН. Затвердження альянсу як інструменту («основної ланки») ООН у стабілізації світового порядку, проведенні поліцейських і гуманітарних акцій [18].

Можливо, найбільш повно доктрину глобального НАТО виклали американські дослідники А. Даалдер і Дж. Голдгайер, які підготували в 2006 р. спеціальну статтю для «Foreign Affairs». На думку вчених, розширення сфери діяльності НАТО є результатом нової політичної ситуації, що склалася у світі після «холодної війни». З розширенням географії НАТО збільшуються й масштаби його діяльності: альянс змушений здійснювати операції, які вже не пов'язані прямо із цілісністю і безпекою конкретної території, але проводяться в більш широкому контексті міжнародної стабільності. Керівництво блоку дійшло висновку, що кращий, а за певних умов і єдиний спосіб захисту від загроз, що виходять із віддалених регіонів світу, – знешкодити саме джерело. А це припускає комплексне застосування силового ресурсу, доставки гуманітарної допомоги й евакуацію потерпілих за допомогою вертольотів; керування, стримування й розвідку в рамках миротворчих операцій; професійну підготовку місцевих сил безпеки досвідченими офіцерами.

Виконання цього завдання припускає розширення соціальної бази блоку – спочатку за рахунок найбільших демократій світу, а далі і всіх демократичних країн, готових і здатних допомогти організації у сфері її нових зобов'язань. Якщо відтепер головна мета альянсу, констатують А. Даалдер і Дж. Голдгайер, – не територіальна оборона, а об'єднання країн із спільними цінностями й інтересами в ім'я вирішення глобальних проблем, йому немає необхідності залишатися суцільно трансатлантичним.

Демократичні країни, включаючи Австралію, Бразилію, Індію, Нову Зеландію, Південну Корею, Японію, розділяють цінності НАТО й багато в чому переслідують однакові інтереси. Прихильність загальним цінностям варто вважати більш значимим критерієм членства в організації, ніж географічний. Будь-яка країна, що розділяє цілі альянсу, повинна мати таке ж право претендувати на вступ, яким наділені центрально- і східноєвропейські держави із часу катастрофи комунізму. «Лише глобальний союз держав буде в змозі впоратися з насущними глобальними проблемами».

Розширення альянсу, переконані дослідники, не приведе до ослаблення позицій ООН або ЄС, які не мають силового потенціалу, що можна порівняти з натовським. НАТО, будучи насамперед військовою організацією, хоча і заснованою на демократичних політичних режимах, навіть розширившись, не стане другою ООН. Швидше за все, воно перетвориться на ще одне, але більш ефективне й розумне доповнення до ООН, оскільки сприятиме забезпеченню виконання й втілення в життя її рішень. У випадку відмови ООН санкціонувати дії у відповідь на загрозу міжнародному миру й безпеці, як це відбулося в період косовської кризи 1998 – 1999 рр., НАТО доведеться діяти самостійно. У подібній ситуації глобальний характер альянсу й підтримка провідних демократичних країн забезпечать йому більш високий рівень легітимності[19].

Остання теза відображає заповітну мрію керівництва США перетворити НАТО на якусь противагу ООН, здатну конкурувати з останньою за рівнем демократичної легітимності й перевершувати її за рівнем практичної ефективності. Як відзначає французький політолог З. Лаїді, США прагнуть перетворити НАТО на політичний форум, у якому вони хотіли б змінити принцип прийняття рішень. Зокрема, скасувати нині діючий в альянсі принцип консенсусу і виробити такий механізм, щоб рішення приймалися більшістю голосів. У перспективі значно розширене НАТО змогло б якщо не замінити ООН, то трансформуватися в структуру, що врівноважує її вплив[20].

Уже сьогодні, наполягає Ф. Фукуяма, НАТО має менше проблем, пов'язаних з легітимністю, ніж ООН, оскільки всі члени альянсу є дійсно ліберальними демократіями, всі вони мають спільні фундаментальні цінності й ґрунтуються на однакових державних інститутах. Крім того, багато членів НАТО дружньо ставляться до Сполучених Штатів, особливо після того як до складу НАТО ввійшли оновлені держави Східної Європи.

Однак для підвищення дієвості альянсу, зауважує американський суспільствознавець, необхідно змінити порядок прийняття політичних рішень. Для цього США варто укласти з іншими членами блоку певний договір, що передбачає відмову Сполучених Штатів від односторонніх воєнних дій в обмін на спрощення прийняття рішень у НАТО. По-перше, необхідно скасувати консенсусний принцип голосування. По-друге, корисно було б виробити інші форми прийняття рішень, які ґрунтувалися б на системі пропорційного голосування або делегування повноважень більш вузькому виконавчому комітету[21].

Слід зазначити, що вплив «яструбів» на еволюцію альянсу в перше десятиліття XXI ст. виявився значно сильнішим, ніж позиція їхніх опонентів з табору «голубів». Блок продовжує розширюватися (досягши до квітня 2009 р. чисельності в 28 членів) і трансформуватися з оборонного союзу в глобальний інститут підтримки світового порядку. Показовою стала позиція Франції, яка під керівництвом Ш. де Голля в 1966 р. вийшла з військових структур НАТО, але в 2009 р. була змушена повернути-

ся назад, тим самим побічно визнавши безперспективність створення альтернативних проектів європейської й глобальної безпеки без участі Північноатлантичного блоку. Як відзначив Ф. Фрітшер, без НАТО європейські країни мають лише розрізнені оборонні бюджети й надлишкову кількість військового устаткування в кожній країні, що часто неможливо сумістити одне з одним. У цій ситуації «єдина надія на створення щирої політики безпеки й оборони міститься в співробітництві – а не безглуздої конкуренції – з НАТО»[22].

Запропонований аналіз тенденцій еволюції НАТО свідчить про те, що даний процес не повною мірою відповідає нормативному змісту ліберальної демократії. Трансформація блоку в інститут глобальної безпеки, а фактично глобального застосування військової й політичної сили за умови обмеженого членства в ньому лише країн Заходу й історично залежних від нього держав не в змозі забезпечити НАТО достатній рівень демократичної легітимності. Скоріше можна вести мову про те, що група промислово розвинених демократій (що є опорою глобалістської еліти), використовуючи фінансово-економічну й науково-технологічну перевагу, прагне в такий спосіб гарантувати собі збереження домінуючого становища в системі міжнародної влади. У цьому випадку НАТО виступає як інститут, що забезпечує певний аналог військово-політичної диктатури найбільш успішної частини світу по відношенню до суспільств, держав, а можливо, й цивілізацій, що займають сьогодні аутсайдерські позиції, але теоретично володіють потенціалом для втручання у формування глобальних ієрархій.

Список використаних джерел

1. Поч Р. Нам стоит распустить НАТО / Рафаэль Поч // La Vanguardia, Испания. – 2006. – 29 ноября. – Сайт ИноСМИ.Ru. – Режим доступа: <http://www.inosmi.ru/translation/231376.html>.
2. Atlee J. An obsolete NATO should be dismantled / John Atlee // The Boston Globe. – 2005. – 16 May.
3. Royle T. The death of NATO? / Trevor Royle // Sunday Herald. – 2008. – 12 February.
4. Szamuely G. Russia: land of the free / George Szamuely // The Observer. – 2001. – 8 April.
5. Иноземцев В. Упорядочивая беспорядочный мир / Владимир Иноземцев // Иноземцев В. Л. Книжечей. – М.: Ладомир, 2005. – С. 328-335.
6. Moisi D. La decadence competitive de l'Occident / Dominique Moisi // Les Echos. – 2008. – 30 juin.
7. Gray B. Economic solutions outside NATO's role / Boyden Gray // The Washington Times. – 2009. – 12 February.
8. Davis D. NATO is creaking / David Davis // The Guardian. – 2009. – 12 February.
9. Уитни Н. Смерть НАТО / Ник Уитни // Project Syndicate. – 2008. – Режим доступа: <http://www.project-syndicate.org/commentary/witney1/Russian>.
10. Караганов С. Почему в России боятся НАТО / Сергей Караганов // День. – 2006. – 30 июня.
11. Радионов В. Сергей Караганов: «НАТО переживает кризис среднего возраста!» / Вадим Радионов // Час. – 2006. – 1 декабря.
12. Киссинджер Г. Самый опасный кризис внутри НАТО / Генри Киссинджер // АВС, Испания. – 2003. – 14 февраля. – Сайт ИноСМИ.Ru. – Режим доступа: <http://www.inosmi.ru/translation/171666.html>.

13. Clement R. Vier Jahre Ringen um Faehigkeiten und Konzepte / Rolf Clement // Deutschlandfunk. – 2003. – 30 Dezember.
14. Winter M. Nato erwaegt Wandel zum Welt-Buendnis / Martin Winter // Sueddeutsche Zeitung. – 2006. – 3 Februar.
15. Scharping R. Kolumne: Neue Ziele fuer die NATO / Rudolf Scharping // Financial Times Deutschland. – 2002. – 20 November.
16. MacShane D. Welcome To Natoland / Denis MacShane // Newsweek. – 2008. – 28 January.
17. Kaplan R. Equal Alliance, Unequal Roles / Robert Kaplan // The New York Times. – 2008. – 27 March.
18. Straus I. The meaning of global NATO / Ira Straus // United Press International. – 2006. – 4 December.
19. Даалдер А. Глобальная НАТО / Айво Даалдер, Джеймс Голдгайер // Россия в глобальной политике. – 2006. – № 5, Сентябрь – Октябрь. – Режим доступа: <http://www.globalaffairs.ru/numbers/22/6354.html>.
20. Laidi Z. Tiser les consequences de la guerre en Irak / Zaki Laidi // Le Monde. – 2003. – 19 ao t.
21. Фукуяма Ф. Америка на распутье: Демократия, власть и неоконсервативное наследие / Френсис Фукуяма; [пер. с англ. А. Георгиева]. – М: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 282с.
22. Fritscher F. Le «retour» de la France dans l'Otan signe la fin des hypocrisies / Frederic Fritscher // Le Figaro. – 2008. – 11 avril.

Белошицкий С.В. Глобальная миссия НАТО и приверженность альянса либерально-демократическим ценностям в XXI ст.

Исследованы ведущие современные доктрины реформирования НАТО; проанализирован характер критических замечаний данных доктрин в адрес этого альянса; очерчены и классифицированы методологические подходы доктрин к проблемам реформирования НАТО, установлено их соответствие нормативным канонам либеральной демократии.

Ключевые слова: Североатлантический договор (НАТО), «холодная война», глобальная безопасность, геополитика, гегемония, либеральная демократия.

Biloshitskiy, S.V. The NATO's Global Mission and the Alliance's Devotion to the Liberal-democratic Values in the XXI Century

In the article, the leading modern NATO reformation doctrines are studied; the character of their critical remarks about the alliance is analyzed; the methodological approaches of the doctrines as for problems of the NATO reformation are outlined and classified; their accordance to the normative canons of liberal democracy is defined.

Key words: North Atlantic Treaty Organization (NATO), «cold war», global security, geopolitics, hegemony, liberal democracy.